

ABONAMENTUL.

Un an . . . 40 Lei
 1/2 an . . . 20 Lei
 1/4 an . . . 10 Lei
 Un nr. . . 50 bani

Unirea

INSERTIUNI

Un sir garmond:
 odată Lei 1.50 a doua
 și a treia oară Lei 1.—

Manuscrise sunt a se
 trimite la Redacția
 „UNIRII” Blaj.

Apare Sâmbăta în fiecare săptămână.

PETRU MAIOR

de Dr. IOAN BĂLAN.

Bisericii românești unite în credință și în dragoste cu Sfântul Scaun Apostolic al Romei nu-i poate arunca nimeni vina, că ar căuta să-și facă reclamă. Chiar când sunt atacate drepturile ei cele mai sfinte, ea tace și se așteaptă la lovituri și mai mari. În alte părți, oameni ce nu cred, și câte odată își bat chiar joc de dogmele bisericii lor, sar în apărarea ei, și dacă drepturile acesteia ar fi jignite numai la aparență.

Dacă biserica noastră nu-și face reclamă din meritele ei, ele sunt în schimb recunoscute de oamenii cei mai distinși ai neamului, și mai cu seamă de cei din biserica soră, căci ai noștri nu prea au îndrăzneala să evedențieze prea mult partea de leu, ce am avut-o în ridicarea acestui neam la situația de astăzi. De teamă să nu jignească pe cei de altă religie, mai bine tac, și chiar suferă, când datoria lor ar fi să țipe în contra nedreptății. Ne laudă însă în deajuns frați de ai noștri, cărora Dumnezeu le-a hărăzit o minte luminată și o îndrăzneală pentru a mărturisi adevărul, deși dânsii nu fac parte din biserica unită.

Aceste gânduri ne trec prin minte, când ne gândim la pomenirea de 100 de ani dela moartea protopopului Petru Maior de Dicio-Sânmărtin, trecut la cele veșnice în ziua 14 Februarie 1821. Universitatea din Cluj i-a făcut o frumoasă comemorare, cinstind pe cel ce a luptat cu atâta îndrăzneală pentru drepturile neamului, arătând cel dintâiu continuitatea elementului roman în Dacia și după retragerea legiunilor romane, și astfel dreptul la o viață mai demnă de acest nume a poporului românesc, al cărui graiu, Petru Maior l-a dovedit, pentru întâia dată, că se trage din limba poporală a Romanilor. La Academie, neobositul muncitor al culturii românești care este dl Iorga, după cum vestesc ziarele, anunțase o conferință pentru ziua aniversării.

Toate laudele, ce i-s-au adus acestui mare blăjan, sunt tot odată laude aduse și pentru biserica românească unită, care l'a trimis să studieze la Roma, l'a avut între călugării săi, deși nu făcuse voturile solemne, și apoi l'a făcut paroh și protopop. De această biserică s'a ținut el în toată viața lui, pe seama preoților ei a scris predicile și propovedaniile la morți, așa de limpezi ca stil și de bogate în asemănări pentru a putea face ca și cel din urmă slugă al nemeșilor să poată să se înfrupteze din pâinea cea sufletească a cuvântului lui Dumnezeu. Operele lui nu au fost încă studiate cum se cade; știm, că e cineva, care se ocupă de ele serios, și care, sperăm, ne va putea arăta în lumina cea mai limpede pe acest om, care a părăsit Blajul din pricina episcopului Ioan Bob.

În chestiunea diferendului ivit între Vlădica Bob și cei treiluceferi ai neamului, nu s'a

rosit încă sentința definitivă. Știm, că părintele Dr. Zenovie Păclisanu, în ochii cărui Bob, ca și în ochii dlui Iorga, e un personaj însemnat și un bărbat meritos, pentru neam, studiază chestiunea, și, poate spre neîndestulirea unora, va stabili adevărul. Conflictul dintre arhieru și acești trei oameni s'ar putea explica din firea lor. Despre Bob ne spune Petru Maior: „din fire nu are nici aceea căutătură în față, nici aceea dulceață în cuvinte, nici aceea curgere în vorbă, care e de lipsă spre a imblânzi poporul”. (Vezi *Istoria bisericii Românilor*, Buda 1813, p. 116). De aceea e și necăjit pe episcop, căci mergând în țara Făgărașului, unde era primejdie să se rupă oamenii dela „credința cea catolicească”, nu a fost în stare să facă nimic ca să-i oprească. Arată însă aici, fără voie, poate, o parte bună a episcopului, care s'a lăsat convins de vicarul său general, Ignatie Dărăbant, și a cedat acestuia locul pentru a mulcomi pe oameni.

Are vorbe cam grele despre Bob, în ce privește felul cum a strâns averea, deși mărturisește, că nu pentru sine, „pentru că nici firea lui nu suferea de cate scumpe, nici pentru alții să cheltuiască și-i da mâna” (Op. cit. p. 134), ci pentru ca să facă fundațiune, căci după Bob: „moștile episcopesci sunt alui Hristos, și acele pentru aceea sunt date arhierilor, ca veniturile din ele să le cheltuiască spre lucruri sfinte și înmulțirea cinstei lui Dumnezeu... iară nu după plăcerea sa” (p. 139 și 140). Un singur lucru al lui Bob îl mărturisește, că e bun: „Bine a făcut Ioan Bob, că a făcut Capitulum și săbor din preoții de mir” (p. 144 și 145), care arată și tragerea de inimă așa de puțină a lui Petru Maior către călugărie.

Petru Maior socotea unirea ca o școală de înaintare a Românilor. De câte ori aminteste el, că clerul unit este mult mai cult, decât cel neunit. El scrie despre unire: „așa toți Românii din Ardeal se unirà cu biserica Romei în credință”, (p. 88); și indică pricina, pentru care unii s'au făcut mai târziu neuniți: agitațiile unor călugări greco-orientali, persecuțiile îndurate de „părintele cel bun al Românilor Inochentie Klain, și pentru că prin aceia, cari până astăzi nu iubesc să fie Români la olaltă... ci îi voiesc despărțiți... cu osebite tehnă (măhinațiuni) și meșteșuguri fu ajutată răscoala aceasta” (p. 113).

Maior a fost un fiu credincios al bisericii noastre. Amărât pentru cearta lui cu Bob, scrie uneori vorbe grele în contra Blăjenilor, și scapă chiar vorbe, cari nu sunt pe placul bisericii unite, însă îi rămâne fiu credincios, și până la sfârșitul vieții se iscălește protopop. De aceea nu se îndestulește numai cu studiile istorice și limbistice profane, ci scrie și istoria bisericii, predici și alte cărți de interes bisericesc. Neavând noi uniții biserică la Budapesta, Maior, ca revizor, vizitează biserica romano-catolică din cartierul Cristina al Budei, și, în testament, prevede

suma de 20 fl., care să se împartă între săracii acestei biserici (At. Marinescu, *Viața și operele lui Petru Maior*, în *Analele Academiei Române*, seria II, tom VII p. 28 nota 19). A fost în neconțință legătură cu Sacra Congregațiune de Propaganda Fide, unde toți foștii ei elevi trimit anual dare de seamă despre activitatea lor. La moarte, binecuvântarea bisericii i-a dat-o protopopul catolic din cartierul Răczváros.

În cimitirul comun din Buda zace acest mare om, fără să i-se știe nici măcar locul. Pătruns până în adâncul măduvei sale de cele două romanități, el și-a ridicat glasul cu mare îndrăzneală, căci a fost crescut în Sfânta Cetate de pe țărmurii Tiburului, unde este stâncă lui Petru. El nu putea să-și înăbușe glasul, căci, ne spune: „pentru dragostea adevărului, cu care îmi este învăpăiată inima, mai bucuros am fost să sufer primejdia, de va fi așa voia Celui Înalt, decât să las sau a se înșela cei viitori cu strălucirile cele nălucite, sau a nu se ști cauza schimbărilor celor în veacul meu întâmplat”. (Cuvânt înainte la *Istoria bisericii* p. 6).

Cei ce i-am luat moștenirea, vom căuta și noi să luptăm pentru descoperirea și propovăduirea adevărului. Dacă ne înjură cei de azi, cum a fost apreciat și Maior, ca și pe el, ne vor binecuvânta cei din urma noastră.

POLITICE.

Interne.

Între lucrările dela Cameră și Senat puține putem încresta. Nici nu e mirare. Alegerile parțiale peste cari s'a trecut au agitat așa de mult membri celor două corpuri legiuitoare, că abia se mai pot desmeteci.

În schimb alții, lumea din afară, începe să lucreze din toate puterile

întrunindu-se în congrese în cari, cearcă să-și apere interesele în afară de orice influență politică. Comercianții și industrieșii, au protestat în contra măsurilor arbitrare,

cari să iau cu privire la comerț și industrie. Acționarii societăților anonime din întreagă România s'au întrunit cu gândul să înceapă lupta pe toate căile legale, pentru consolidarea tuturor întreprinderilor și instituțiilor industriale, comerciale și de credit, a căror dezvoltare este spre binele tuturor.

Pentru menținerea proprietății individuale de orice categorie, ca factor fundamental al propășirii naționale,

marii proprietari încă s'au întrunit în congres,

cerând să se respecte riguros cota de 2 milioane hectare expropriabile, în care să

se cuprindă și izlazurile comunele, vânzările de bună voie și terenul expropriabil din Quadrilater.

Chiar și opinia publică încă se arată solidară în împotrivirea ce o face cu tot dreptul

concesionării atelierelor căilor ferate, de aceea d. Take Ionescu se ocupă cu idea să împreune cele două consorții streine, transformându-le într-o

societate „românească“.

În felul acesta nădăjduiește să poată trece prin Parlament concesiunea care ar fi astfel mai... acceptabilă.

Externe.

În afară de hotărâre țării, lumea se ocupă mai mult de

chestiunea Greciei, pe care Antanta trebuie s'o ajute, considerându-o ca elementul păcii în sud-estul Europei.

Incercările de a împăca pe Venizelos cu regele Constantin n'au dus la rezultat. Fostul premier al Greciei a declarat, că împăcarea cu regele Constantin ar însemna negarea trecutului său „Sum și astăzi — a zis Venizelos — tot atât de opus constantinismului, după cum am fost acum cinci ani când mi-am luat asupra mea conducerea revoluției în scop de a-l detrona“.

Cu toate acestea să socotește cu un bun patriot, așa că nu va putea să nu lucreze cu delegatul Greciei la

conferința dela Londra, unde va susține cum va putea interesele Greciei și se va opune revizuirii tratatului din Sevres.

Mult se ocupă opinia publică externă și de

chestia Germaniei, care spune, că cifra despăgubirilor ce trebuie să plătească este pe cât de fantastică pe atât de puțin precisă, căci nu ține seamă de modalitatea practică a plății cerute. Cere să se creieze mijloace de refacere printr'un

împrumut internațional care nu se va putea face decât în America. De aceea Germania cere ca la conferința dela Londra cu orice preț

să participe și America, care astăzi este creditorul principal al Antantei și furnizorul cel mai de seamă al materiilor prime pentru refacere.

O mică neatențiune. În nr. 1 delă 16 Oct. „Voința“ din Cluj, în rubrica literară sub titlul „Arheologie“ scrie următoarele: „Un neam despre descoperirile din Dobrogea“.

Un arheolog german cu numele Raymund Netzhammer a scris o carte despre descoperirile anterioare creștinismului în „colțul de țară de lângă Marea Neagră“.

Ne oprim aci cu citirea din „Voința“ și nu putem suprima în noi întrebarea: Nu știe cronicarul literar și științific al „Voinței“, cine e neamul, care iscălește Raymund Netzhammer? nu știe, că acest neam, care e arhiepiscopul catolic din București, a mai scris pe lângă altele 2 volume ilustrate cu titlul „Aus Romänien“ pe cari un distins academician le-a clăsat între cele mai cu căldură și dragoste cărți scrise de un străin despre România? Așa se vede, că nu o știe aceasta, atunci, poate, ar trebui să lase pe altcineva, să conducă rubrica aceasta din „Voința“, de altcum bine redactată și să n'o compromită.

Ce ne trebuie pentru unificare

— Declarațiile deputatului Blajului dl Dr. IOAN COLTOR. —

Am văzut azi pe deputatul Blajului, dl Dr. Ioan Coltor, care s-a întors abia din Ardeal, unde a cercetat poporul cu prilejul alegerii dela Dicioșânărtin și a putut să constate starea adevărată a spiritelor pe urma administrației actualei cărmuirii. Obșnuit cum este, deputatul Blajului, ne-a făcut aceste declarații interesante și tăioase, care redau o icoană vie a situației politice, economice și administrative de peste munți și ne înfățișează nădăjtile de mântuire

Iată de ce șoptim, că declarațiile acestea trebuie să fie cunoscute de toată lumea.

— Cu ce impresii vă întoarceți din Ardeal?

— Mă întorc la București din campania electorală dela Dicioșânărtin, unde am avut prilejul să mă aproprie de pătura largă a țărânilor și am fost silit să constat, cu un adânc regret, că starea de nemulțumire și de indignare crește și a luat proporții negândite acum câteva luni.

Pretutindeni, țărâni se plâng, că sunt tratați neomeneste, că mărfurile și obiectele, pe cari le cumpără, se scumpesc din ce în ce, iar produsele lor pe cari le vând sunt fixate la un preț maximal sub valoarea lor de azi.

Reforma agrară este tratată cu stângăcie și cu o vădită părtinire a intereselor moșierilor, iar prin ofiții, pe la judecătoria, țărâni se simt mai rău tratați, decât pe vremea ungușurilor. Cu judecata lor simplă, trag concluzii pe care nu le mai tănuiesc și pe care le spun limpede, desehis și răspicat, concluzii, care toate se reduc la formula ajunsă azi în gura tuturor: „A fost mai bine mai înainte“!

Intr'o adunare populară, a trebuit timp de o jumătate de oră să mălcomez pe oameni și să le arăt, că răul, pe care toți îl constatăm, este un rău trecător pe care nu l-a pricinuit Unirea, pe care nu l-au adus frații din vechiul regat, ci l-a provocat o nedibace luptă de partide, cocoțată în locul luptei politice naționale.

Un țaran, cu încuviințarea mulțimei, care ascultă aprobatoarea, a spus: „Să dea Dumnezeu să vie primăvara. Cu securi, cu coase, cu topoare să ne facem dreptate. Și să se facă odată mobilizarea aceea generală, de care tot vorbesc domnii și să avem mâna pe armă, că vom ști împotriva cui s'o îndreptăm“.

Judecata omului simplist, evident că-l poartă totdeauna spre exagerare și spre fraze puternice, care nu acoper pe deplin nici intențiunile, nici pornirile sufletesti. Aceste cuvinte grele, aceste fraze nediplomatice, aceste exagerări, să le zicem de copil, care încă nu știe vorbi, care-și gâgăvește în cuvinte aspre dorințele, — au darul să fie ca un fel de semn, ca o indicare pentru omul, care cărmuește voința masselor populare.

Mai dureros e că și-n mijlocul păturei intelectuale se manifestă un curent de revoltă și de desgust. Oamenii, involuntar, fac asemănări între ceea ce a fost mai înainte și între ceea ce este acum.

Greșala de a uita suferințele trecutului, suferințe, cari nu izvureau numai din nemulțumirile mărunte, din nevoile traiului de toate zilele, ci din starea de umilire națională și de robie sufletească, greșala aceasta o comit, în mare parte și intelectualii, când constată numai, că'n locul focului sacru de naționalism, care-l încălzea sub ungușuri, s'a introdus un sentiment mult mai inferior: lupta de partid. Și într'o astfel de stare sufletească este evident, că și ei simt, mai exagerat, răul, fără să cerceteze mai de aproape cauzele lui.

Preoții și învățătorii, prinși în vârtejul

frământărilor politice din alegeri, au scăpat din mână frânele cărmuirii opiniei publice dela sate, iar pe acești doi factori nu e cine să-i înlocuiască.

Ar fi fost nevoe, cred eu, ca pe o perioadă de timp, relativ mai îndelungată, conducerea trebilor Ardealului, să fie lăsată în mâna unor oameni, cari au și înțelegerea, și prestigiul necesar, și tradiția de cărmuire. Aceștia suni singurii, cari ar putea să aducă, pas cu pas, și cuminte, la biruință ideea unificării desăvârșite.

Nu aș vrea să fiu rău înțeles și nu aș voi să dau anză la răstălmăciri, nici la procese de intenții, aceasta cu atât mai vartos cu cât și vorba spusă atât de potrivit de dl Vaida-Voevod: „Ardealul pentru Ardeleni“, a fost înțeleasă, cum nu a fost rostită.

Membrii partidului național, ajutați de deputații țărâniști, cu cari împreună au mers în mijlocul poporului, — sunt doar din vechiul regat acesta, — ne-am străduit și ca rămași acasă se străduiesc mereu, să infiltreze în popor credința Unirei cu țara mamă, ori mai bine să-i reînnoim făcările. Durere, însă, că actele nesocotite de guvernare, care se schimbă contradicându-se, încurcându-se, mai des cum se schimbă vremea, opresc, de multe ori, elanul și însuflețirea apostolatului.

— Dacă lucrurile stau astfel, ce credeți că este de făcut? Unde vedeți, scăparea și limanul?

— Sunt trei ipoteze, care toate trei presupun schimbarea actualei guvernări.

1. Venirea liberalilor, 2, venirea opoziției naționale, 3, formarea unui nou și mare partid din toate elementele democratice de seamă, care să ia cărma conducerii țării.

Liberalii ne-ar aduce avantajii puține și prea multe desavantajii.

Avantajile se reduc numai la numerariul băncilor lor, cu care nu se poate câștiga sufletele și la stocul de oameni pregătiți, pe care îi au mai în abundență decât alte partide, care, însă, cunosc poate relațiile, împrejurările, nevoile, lipsurile lumii din vechiul regat, dar cari n'au nici o pregătire, nici o tradiție și nici o înțelegere pentru nevoile Ardealului. Cea mai limpede dovadă a lucrului acestuia este felul cum au voit să se introducă cluburile liberale în Ardeal și filialele băncilor lor. Foarte puțini, strănși cu foarte multă chel-tuală, s'au înscris în partidul liberal și organizația furigată prin orașele ardelenesti, n'a avut nici o trecere la sate și nici un ecou în masele largi ale mulțimei, cum se vede așa de limpede și din alegerea recentă dela Dicioșânărtin, unde candidatul liberal Emil Folea, a obținut numai 124 de voturi, pe cand candidații celorlalte partide au întrunit voturi cu miile.

Imi spunea un țaran, după o adunare populară: „Ei bine domnule, n'avem noi destui domni, cari se ceartă, mai vin acum și,ăștia să mărească gâlceava?“

Deci, venirea liberalilor nu este menită să aducă curentul acela puternic de încredere, de care este nevoie, pentru a ajunge la unirea sufletească, ci dimpotrivă. În alegeri ei nu și-ar putea crea o majoritate peste munți, ori creindu-și-o, ar fi o învingere venită peste ruine catastrofale și care s'ar putea statornici numai cu o continuată și prelungită stare de asediu, de cenzură și de absolutism, ceea ce-ar însemna o învrăjbire și mai mare.

Opoziția națională, în starea ei de astăzi, deși cred, că are forțe suficiente să cărmuiască, are un trecut de guvernare de trei luni și jumătate, de care s'au îngrijit vechile partide să-l înegrească așa de tare, încât o eventuală guvernare ar întâmpina dificultăți în ce privește prestigiul.

Nu rămâne, așadar, altceva, decât contopirea tuturor elementelor din blocul opoziției

naționale unite, încadrate cu elementele sincer democratice din celelalte partide și cu personalități rămase în afara de politică până acum, — într'un nou și mare partid național-tărănesc.

Acesta este chemat să unească Ardealul și provinciile alipite, desăvârșit și temeinic, cu vechiul regat. Acesta va avea și autoritatea ce o împrumută personalitățile de seamă, care l-ar conduce și prestigiul programului și tradiția luptelor în contra vechilor tendințe de reacțiune și întreaga atmosferă în care plutește și respiră astăzi fiecare conștiință cinstită românească.

Ardelenii, inspăimântați de liberali, desgustați de averescanism, alipiți de fruntașii lor firești, democrați hotărâți și fanatici, numai sub un astfel de steag ar fi în stare să lupte, să-și dea întreg sufletul, să-și arunce pe teren și ultimele rezerve.

Aceasta ar fi soluția.

(Din Țara nouă).

C. Emiliu.

Reflexii

la un înalt ordin ministerial.

Preaveneratul Conzistor arhiepiscopesc cu Nr. 4470/920 — prin oficiile protopopești — ne impune să revenim asupra ordinațiunii date prin un cercular anterior și să ne facem cu conștiințiozitate datoria referitor la catechizarea tinerimei școlare.

În acest preavenerat ordin să cuprindă și următoarea frază:

„Cu toate acestea, spre marea noastră durere, Ministrul instrucției, Secretariatul general din Cluj, cu actul 33488/920, ne aduce la cunoștință, că atât la sate, cât și la orașe preoțimea nu satisface chemării sale pastorale în ce privește creșterea religioasă-morală a tinerimei școlare și face răspunzătoare biserica și preoții, cari nu-ș grijesc turma credincioasă în etatea copilăriei!”

Ordinul conzistorial, cu respect și fiească supunere, l-am luat la cunoștință și — precum și în urma primului ordin — cred, că toți ne vom pune toată energia, de care dispunem, să împlinim, cu rod, cele impuse de datoria noastră primordială și relevate acum prin repetit părintesc ordin.

Putem trece-oare așa ușor peste judecata foarte grea cuprinsă în fraza suscitată? Oare merită preoțimea gr-cat toamai așa grea învinuire? Ar fi nespuse de dureros, când aceasta preoțime ar fi silită să ia numai la cunoștință și urmare acest strâșnic „memento” și s-ar simți vinovată în măsura, cât să nu aibă nici un cuvânt de spus! Și cred, că de așa ceva nici chiar înaltul Minister nu s'ar bucura.

Departa de mine să nu admit, că vor fi existând și în sinul nostru destui, cari din motiv justificabil ori nu, lasă de dorit pe terenul catechizării tinerimei școlare. Aceasta să întâmplă și obvine în sinul oricărei tagme. Nu pot însă să nu protestez contra învinuirii la adresa preoțimei, cum iasă la iveală din cuvintele „constătătoare” ale înaltului ordin ministerial, tălmăcit prin cel al preaveneratului Conzistor.

Eu unul sunt absolut convins, că dojana aceasta atât de „în general” nu am meritat-o. Păstoresc și eu de 20 de ani și am avut ocazie să aud, dar chiar să văd, ce și cum au făcut și fac mulți frați preoți. Cu liniștită conștiință și sufletul mulțămît pot susține, că abia de am întâlnit vre-un caz, unde preotul nostru să a încredințat catechizarea altei persoane. Știu foarte mulți preoți cu porțiuni canonice mari și cu avere proprie lângă ea, ocupați deci cu economia în grad mare, de catechizare însă și-au văzut și-ș văd. — La noi de regulă, ca-

techizează preotul. Am auzit însă, și știu foarte multe cazuri concrete, că în biserica gr-orientală — quasi legal — catechizează învățătorii în locul preotului. — Ar urma deci, că judecata grea atinge în primul rând pe frații gr-ort. iar pe noi numai în măsura celor ce nu-ș fac datoria cum să cuvine.

Catechizarea tinerimei școlare, atât la orașe cât și la sate, cu toate acestea nu are roadele ce le-am dori cu toții. Durere, tinerimea școlară de azi, numai în parte, aproape disparentă, întrunește însușirile morali, cari să pretind dela fiitorii fi ai mării României. Aceasta o văd și eu și plâng în urma acestei constatări.

Cauza acestui mare rău zace în procedura păcătoasă a celor sus puși, cari în aceste zile grele de frământare, prefacere și grea răspundere află „cu cale” să lucre la întărirea mândrei noastre țări prin continua, și sistematica procedură de discreditare a tagmei preoțești.

Preotul a făcut politică în vremuri de restriste sub stăpânirea dușmană. Politica lui a fost: Ca Românul să fie Român și să se roage lui Dumnezeu să-l țină Român până la ziua mare a Mântuirii, care a sosit la anul 1918 după Hristos.

Aceasta politică, urmată de preoțimea română, cu ce a fost împreună o știu prea bine politicianii și o știm și noi.

Dela 1918 încoace noi preoții au ar trebui să facem politică. Rolul politic al preoțimei a încetat. Să facă politică *săndătoasă* cei chemați anume la aceasta, iar noi să catechizăm!

Dar să poate? La alegerile de parlamentari preotul să fie conducător! Poftim apoi și fă pe placul tuturor partidelor...

Intrarmat cu ajutorul lui Dumnezeu iasă oarecum preotul din încurcătură cu ocazii de acest fel. Ce urmează? Partidul sau partidele căror n'a servit preotul l-l ia la huiduiei și nici mai mult, nici mai puțin: „preotul, nu singur, ci *preoțimea*, trebuie distrusă; să nu mai fie; nu mai trebuie preoți; sunt vrednici preoții de... (nu scriu aci cuvântul; a fost scris ieri-alaltăieri în unele coloane). Iar alegătorii, părinții celor pe cari mâine îi catechizeri, să duc acasă „edificați” sufletește referitor la catechet și — durere — la ce propoveduește el catechizând.

Pot eu, ca preot, să catechizez tinerimea după cuviință, dacă acea eșind dela catechizare, pe drum cătră casă și chiar acasă aude injurături, batjocuri, ocări și huiduiei asupra catechetului, pe cari sătenii și chiar părinții le-au învățat la trecuta întrunire a nu știu cărui partid politic, care azi — din mila lui Dumnezeu — e la putere și care partid nu e mulțămît cu „politica” preotului — catechet.

Eu unul, ori cât mă gândesc, una n'o pot pricepe: De ce așa năpraznică pornire de distrugere asupra *preoțimei* din partea cutărui partid, mai tare, ori mai slab, pentru vina (?) *unui* preot oarecare? La alte tagme nu observ așa ceva. La acela să face năpăstuire asupra persoanei nu a tagmei întregi. Ori să folosește calapodul dela Unguri? La ei, de tristă pomenire, era un paragrafa „Congrua”, ca pentru vina unui preot să poate detrage congrua preoțimei unui „ținut”...

Pe scurt: dela anul, luna și ziua mântuirii noastre s-a deslănțuit și ține și azi o furtună năpraznică asupra preoțimei românești mai ales din partea unor fii „aleși” ai patriei și bisericei. Preoțimea românească e întră nicovală și ciocan. Poate și de aceea golul mare în sinul ei; de aceea seminariile sunt mai deșerte ca în vremurile trecute. Aceasta furtună e începutul de stricăciune morală în tineretul școlar și numai după aceea păcatele preoțimei de a nu-ș fi făcut datoria de catecheți.

Să grijim deci bine! Negreșit, întâi noi preoții, catecheții, dar să-și aducă aminte și aceia, cari în loc să ne ajute la sfânta muncă, dărimă nesocotit și ce biată putem clădi. Fiii mândrei României de mâine ne vor judeca și pe unii și pe alții!

Gregoriu Manoilă,
preot.

Din Parlamentul Țării.

— Discuția în jurul refinerii taxei de 5% cu prilejul plățirii celor 40% rămase dela schimb. — Lupta opoziției. — Protestul Dlui Voicu Nițescu. — Declarația Dlui ministru Titulescu. —

Celui care urmărește cât de cât lucrările Camerei deputaților ușor se poate convingă de activitatea cuminte și binefăcătoare a opoziției naționale unite. Prin bărbații săi înțeleghători, opoziția națională unită, îndreptează atâtea dispozițiuni necugetate ale Guvernului, care dacă s'ar duce la îndeplinire totdeauna în felul în care se fac, ar forma în opinia publică convingerea, că în țara aceasta nu mai sunt oameni, cari să arete căile dreptății.

Asfel:

O dispozițiune a Guvernului a fost, ca din cele 40%, cari au să se achite din schimbul coroanelor, să se rețină o taxă de 5% pentru acoperirea cheltuielilor de schimbare. Aceasta a fost dispozițiunea Guvernului. Și e lămurit, că această dispozițiune nu ar fi adus decât nemulțumire, căci prin reținerea taxei de 5% s'ar fi lovit în însași viața băncilor din Ardeal — cari sunt foarte mici față de cele din Regatul vechiu — luându-li-se venitul de aproape 3 ani. Iar o reducere a veniturii băncilor ar fi adus reducerea veniturii depunătorilor. Aceasta ar fi fost urmarea dispozițiunii Guvernului.

Dar, opoziția națională unită a înțeles cât de nedreaptă este această dispozițiune, și prin glasul deputatului din sinul său *Dr. Voicu Nițescu*, în ședința din 10 Febr. a cetit un protest motivat, cerând transmiterea chestiunii în comisia bugetară pentru studiu mai amănunțit. Camera a admis propunerea dlui dep. Voicu Nițescu. Insuș dl ministru Argetoianu (cel care a promis dlui prof. N. Iorga, că-i va băga pumnul în gură!) s'a văzut silit să recunoască îndreptățirea protestului ridicat de deputatul opoziției naționale, și pocăit, ministrul a promis, că se va strădui să impace cumva pagubele pe cari le-ar avea statul cu interesele băncilor și depunătorilor.

Așadară chestiunea celor 5% a trecut în comisia fiscală spre studiu. Comisia la a cărei ședință a luat parte și ministrul finanțelor dl Titulescu — a primit și a recunoscut îndreptățit protestul ridicat de dl Voicu Nițescu. Cu acest prilej, dl ministru Titulescu a spus limpede, că deși *consiliul de ministri hotărî-se definitiv refineria taxei de 5%*, totuși, domnia-sa va aduce din nou chestiunea aceasta în consiliul de ministri, și va stărui să fie limpezită după gândul opoziției naționale.

E lămurit deci, că Guvernul și-a recunoscut graba și greșeala în aducerea dispozițiilor sale.

* * *

Încă un credit de 125 milioane pe seama ministerului comunicațiilor? Cum votează majoritatea?

Tot pentru ca să vadă cetitorii noștri câtă lipsă de seriozitate, de pricepere și de tragere de inimă, aduce Guvernul și *majoritatea* în chestiunile cele mai însemnate — le mai povestim un caz tot așa de convingător, ca și cel de mai'nainte. Și-anume:

În ședința din 10 Febr. 1921, ministrul comunicațiilor prezintă un proiect, prin care cere un credit de 125 milioane spre a cumpăra 50 locomotive din Germania. Dar neară-tând textul contractului, care intenționează să-l încheie cu te miri ce furnizor German, pe care text studiindu-l și avându-l la mână, Camera s'ar putea convinge și a putea controla felul cum se cheltuiesc banii statului, — opoziția națională a combătut cu vigoare proiectul ministerului comunicațiilor, cerând să se arete textul contractului... Dar de unde să se arete

vre-un contract... când, ori că nu era, ori că erau motive să nu se arete.

Președintele Camerei, simțind, că dacă ar pune chestiunea la vot — proiectul ar cădea cu rușine (membrii majorității lipsind pentru interesele lor de mai mare valoare decât interesele statului), a amânat discuția pentru ședința viitoare.

În ședința ce-a urmat s'a retuat chestiunea, fiind de față întreaga majoritatea. Pe lângă toate străduințele opoziției naționale, care cerea contractul, pe lângă toate argumentele dlui *Mihai Popovici* deputatul Brașovului, care arată, că pe când era dsa ministru al lucrărilor publice lucra totdeauna prin *comisii oficiale*, încunjurând *sistemul comisiilor de legătură* pe care-l întrebunțează, actualul Guvern păgubind țara, — pe lângă toate aceste *numărul voturilor* a învins... Proiectul s'a votat și fără să se cunoască contractul. Membrii majorității au votat *pentru*, doar era în joc cinstea (!) Guvernului... și întâi de toate asta trebuie salvată... Averele țării susțină-se cum va vrea; grijească-o opoziția națională...

Astfel 125 milioane lei, s'au votat fără să se știe limpede pentru ce. De altfel nu ne îndoiim: vor fi *unii*, cari de sigur știu pentru ce.

* * *

Activitatea comisiilor parlamentare,

Și-am putea înșira multe de cazuri, din cari s'ar vedea lămurit puțină pricepere și sinceritate a Guvernului și a majorității în lucrarea sa pentru țară. Pentru un om cinstit e revoltător bună oară ședințele *comisiei administrative* unde se discută proiectul de lege electorală și unde aproape numai doi oameni, dnii *I. Maniu* și *I. Mihalache* îndrumă toate lucrările comisiei privitoare la acest proiect. Ceialaltii, averescani sau nu ajută nimic, nezi-când nimic, sau împiedecă lucrările, amestecându-se în discuție.

Așa, numai mulțumită nepricepuților, le a trebuit domnilor *I. Maniu* și *I. Mihalache* multe argumente și multă străduință, până să convingă comisia administrativă, că *dreptul preoților și învățătorilor de-a fi aleși în Cameră și Senat — e un drept ce nu se mai poate nega, și deci, trebuie să li-se dea*. Proiectul Guvernului era, ca preoții și învățătorii să n'a vă dreptul de-a fi aleși. Liberalii, prin glasul deputatului *Dimitriu*, aderău la acest punct de vedere al Guvernului. Ei unia pe semne, teama de prezența adevăraților reprezentanți ai poporului în Parlamentul țării. Dar — e vorba tot de Liberali — văzând, că punctul de vedere al opoziției naționale susținut de dnii *I. Maniu* și *I. Mihalache* are să triumfeze, iute și-au întors cojocul, și prin alt staroste al lor — prin deputatul *Sassu* — au revenit și ei la punctul de vedere al opoziției naționale, care înțelege, ca totdeauna să susțină sincer și cu pasiune caldă punctul său de vedere larg democratic și înțelegător al vremii.

Majoritatea a izbutit totuși să introducă în această chestiune, un punct de vedere reacționar adică, preoții și învățătorii să nu poată candida decât după o practică de 10 ani. — Opoziția însă, în ședințele Camerei va combate acest punct de vedere și speră să triumfeze.

Correspondent.

Misiuni culturale.

Vințul de sus.

Ziua de Botezul Dului în anul acesta a fost pentru noi românii, cari trăim în unghiul format de Murăș și Arieș, ce să vărsa în Murăș, o deosebită zi de bucurie, de înălțare sufletească și mândrie națională.

E știut, că acest colț istoric și plin de reminiscențe de ale trecutului e locuit de peste 20,000 locuitori dintre cari 15,000 români, restul minorități mai ales unguri, cari sunt bine situați, au organizație culturală, socială și economică pronunțată, iar noi românii stăm mai rău neavând până ieri-astăieri nici un fel de viață mai pronunțată.

Scăpând neamul întreg de robie ne-am pus și noi pe lucru și lucrăm din greu pentru

ridicarea pe toate terenurile a românilor din acest colț de țară.

Cea mai de frunte latură a muncii noastre e cea culturală și ne trudim la educarea, luminarea și înălțarea sufletească a poporului.

Ca și în anii trecuți și în anul acesta deja la început, de ziua botezului Dului s'a aranjat în centru acestui ținut, în Vințul de sus, o producțiune teatrală împreună cu declamări și cor din partea Cohortei „Simion Bărnuțiu” a cercetașilor din Blaj sub conducerea comandantului cohorții profesorul *Coriolan Suciu*.

Programul foarte bine ales pentru popor și pentru inteligență a fost executat deașa încât a pus în uimire și pe intelectualii unguri, cari nu-și puteau crede ochilor de ceia ce poate românul. Mulțumirea sufletească și îndestulirea ce o simțirăm noi românii nu să poate descrie.

În numele populației din acest colțșor al țării românești exprim cea mai caldă mulțumire școlii din Blaj, care ne-a trimis pe cei treizeci de apostolași ai luminei în frunte cu harnicul profesor, ce ne face cinste, fiind dintre noi. Profitul moral și material, adus nouă, pretinde să aducem acest prinos.

Correspondent.

Cronică locală.

Serbarea dela Trei-sfinți.

Ziua de „Trei-sfinți-lerachi” an de an e un prilej de aleasă sărbătoare pentru Blaj.

„Trei-sfinți-lerachi” sunt patronii Liceului de băieți — a liceului istoric, care dela 1754 începând a sămănat cei dintâi cuvântul românesc între românii oropsiți și de aici a străbătut departe dealungul pământului românesc noul suflu de viață propovăduit de marii și entuziaștii dascăli ai școlilor dela Blaj. În spiritul propovăduit de școlile Blajului au crescut generații întregi de tineri, cari s'au reslătit pretutindeni, ca entuziaști apostoli ai crezului românesc. *Gheorghe Lazar*, însuflețit de acest crez a pus temelie școlii dela sf. Sava din Bucureștii țării românești!

Ar fi să facem un istoric al școlilor din Blaj — dacă am sta să înșirăm și numai în fuga condeiului tot cecece a produs spiritul școlilor din Blaj pentru creșterea conștiinței naționale în sufletele Românilor de pretutindeni.

* *

An de an se serbează ziua de „Trei-sfinți” cu o deosebită solemnitate sărbătorească, din partea elevilor acestui liceu.

Anul acesta s'a sărbătorit această zi tot așa de frumos și înălțător ca și în trecut.

Dimineața la orele 9 a. m. s'a oficiat o liturghie solemnă la care răspunsurile le-au dat elevii liceului. După sf. liturghie în sala de gimnastică a liceului s'a aranjat obișnuita serbare festivă în prezența *I. P. S. Salei Mitropolitului Dr. Vasile Suciu* și a unui număr public blăjan, fiind de față întreaga studenție dela toate institutele de învățământ din loc.

Serbarea a avut un program bogat și variat cu un foarte frumos succes.

Remarcăm cu o deosebită satisfacție sufletească cuvântul festiv alelevului *Leon Maior*, preș. soc. de lectură — despre „Rolul școlilor din Blaj”. Un entusiast și pios prinos față de amintirea nemuritorilor dascăli ai Blajului, al căror spirit va trebui să planeze și pe viitor deasupra Blajului nostru îndrumând tineretul pe aceleași drumuri cinstite ale trecutului pe cari le-au bătătorit apusele generații din Ardealul nostru românesc cari s'au adăpat la izvoarele școlilor noastre din Blaj mai bine de un veac și jumătate.

La sfârșit, de incheiere Ex. Sa Mitropolitul într'o caldă cuvântare arată rostul care se desprinde pentru tineret dintr'o asemenea serbare — unde pildele marilor bărbați ai bisericii și neamului trebuie să fie un izvor nesecat de în-pintenare la fapte nobile și frumuse — cum a fost în trecut.

Seara în sala otelului „Univers” s'a ținut tradiționalul bal al studenților. Săia a fost aranjată și împodobită cu ghirlande verzi, covoare naționale și tablouri. S'a jucat până în zori de zi și toată lumea care a fost de față și-a petrecut cu multă voce bună ca de obicei la toate petrecerile noastre din Blaj.

* *

Trupa teatrală a Ligei Culturale, suntem informați, că în luna asta va veni în Blaj pentru a da câteva reprezentații în scop de propagandă națională-culturală.

* *

Spre sfârșitul carnavalului, societatea de lectură e elevilor școlii normale din loc, pregătește o ședință festivă-publică din care prilej se va juca de către elevii și elevele școlii normale emoționanta piesă istorică din viața moșilor noștri „Ultimul vlăstar” de *N. Pandele* — precum și alese bucăți de cor și orchestră.

Cronicarul.

Informațiuni.

— Din Diecraza Gherlei. *Numiri*: 1. *On. Alexandru Măierean* preot, în Jimbor de paroh la Buza (D. Buzei).

2. *On. Vasile Lazar* preot, în Gichișul de sus administrator local la Șieu Măghieruș (B. Bistriței).

3. *On. Iacob Manu* preot, în Sălnița paroh la Caianul mic (D. Ciceu Cristurului).

4. *On. Gheorghe Coșbuc* preot nou hirotonit administrator local la Parva (D. vicarial al Rodnei).

— Din Chișinău se comunică: Într'o noapte de 12 Febr. 11 soldați ai armatelor bolșevice, cari stau în rezerve pe malul Nistrului nemai putând îndura foamea au încercat să treacă în Basarabia pe la punctul Cipcanilângă Bender. Dintre ei 5 s'au înecat iar ceialaltii au fost prinși. Ei au declarat comandamentului militar, că sufer cumplit de foame și că sunt mulți, cari se vor preda autorităților militare.

— „Legățiunea Română din Siberia”. Primind dela Misiunea Romană din Siberia, precum și dela cei 18 camarazi ai noștri rămași în Vladivostok unele acte și îndrumări, rog pe toți ofițerii și intelectualii, cari au luat parte în munca și sbuciumarea Corpului al II-lea al Voluntarilor Romani și Legiune Romană, a-mi comunica în grabă adresa precisă pentru a putea transpune fiecăruia un exemplar din actele primite și pentru a putea intra în contact unii cu alții. Toți cei ce știu adrese de ale camarazilor sunt rugați a ni-le comunica. *Augustin Șandru*, învățător, Viștea-de-jos, jud. Făgăraș.

(Toate ziarele sunt rugate a reproduce aceste comunicări).

Bibliografie.

A apărut în editura institutului de editură „Cartea românească”. O istorie de demult (ediție nouă) de *Mihail Sadovianu*. Prețul Lei 12. De vânzare la principalele Librării din Țară.

Posta Redacțiunii.

E. E. Z. N. Nu publicăm nimic fără să cunoaștem autorul.

Redactor responsabil: *Vasiliu Suciu*.